

ОЦЕНКА НА ЗАПЛАХИТЕ ОТ ОРГАНИЗИРАНА ПРЕСТЪПНОСТ В БЪЛГАРИЯ

ЦЕНТЪР ЗА
ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ДЕМОКРАЦИЯТА

Европейски съюз, Фонд „Вътрешна сигурност“

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд „Вътрешна сигурност“, съфинансиран от Европейския съюз. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Центъра за изследване на демокрацията и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Отговорния орган.

**© 2018, Център за изследване на демокрацията
Всички права запазени.**

Център за изследване на демокрацията
ул. „Александър Жендов“ 5, София 1113
тел.: (+359 2) 971 3000
факс: (+359 2) 971 2233
csd@online.bg, www.csd.bg

ОБЩ ПРЕГЛЕД НА КРИМИНОГЕННИТЕ ФАКТОРИ 2012 – 2017 Г.

Средната работна
заплата нараства с 28,6%
през 2012 – 2017 г.

През периода 2015 – 2017 г.
БВП расте с между 3,6% и
3,9% годишно

Негативни
демографски
фактори до 2016 г.

Безпрецедентен
миграционен натиск от
2013 г.

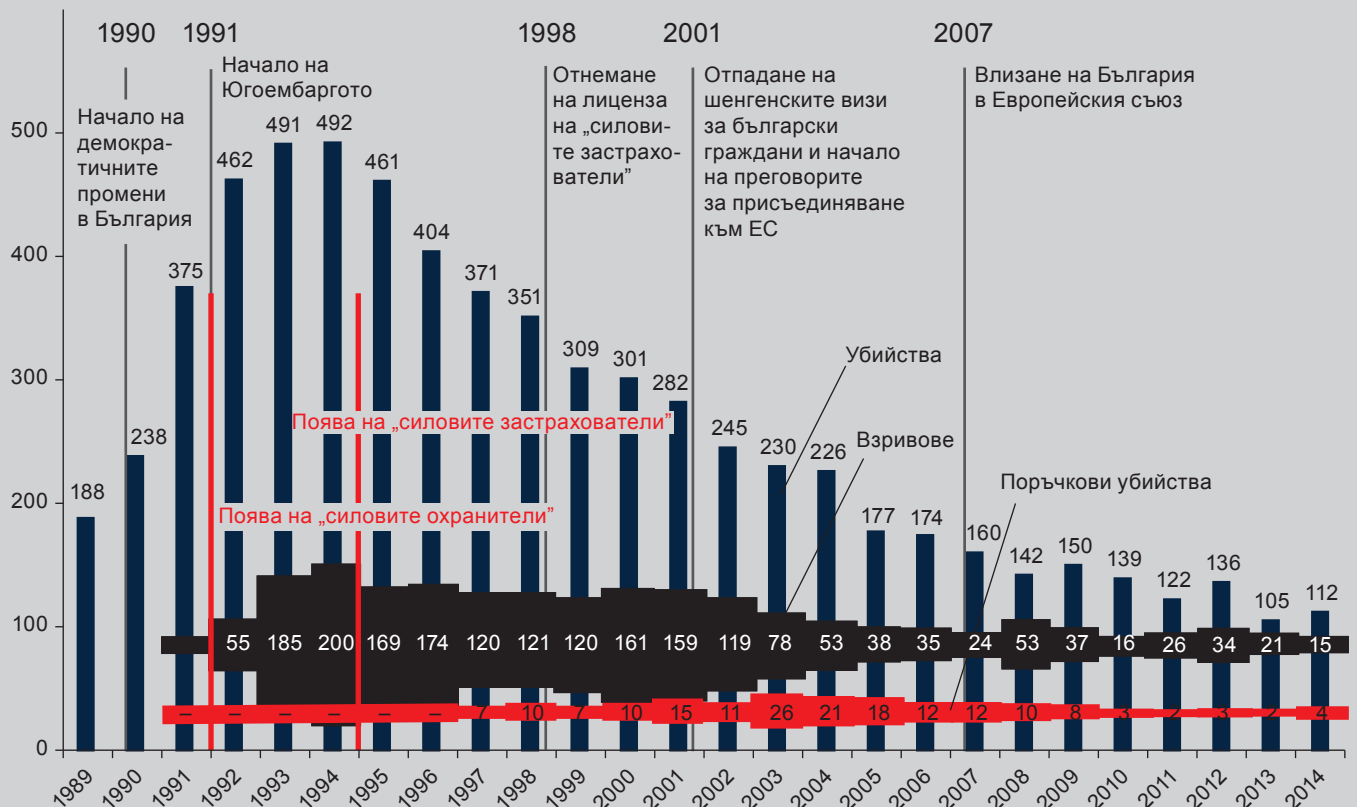
13% спад на
конвенционалната
престъпност 2013 – 2017 г.

Безработицата
намалява от 12,9% през
2013 г. до 6,3% през 2017 г.

Трайна тенденция на снижаване на нивата на насилие, използвано от
организираната престъпност в България

ПРЕСТЪПНИ ПАЗАРИ

Организиран ДДС измами

Разпространение и трафик на наркотични вещества

Трафик на хора и проституция

Кражби на МПС

Нелегална търговия с горива

Нелегална търговия с тютюневи изделия

Рекет и лихварство

Каналджийство

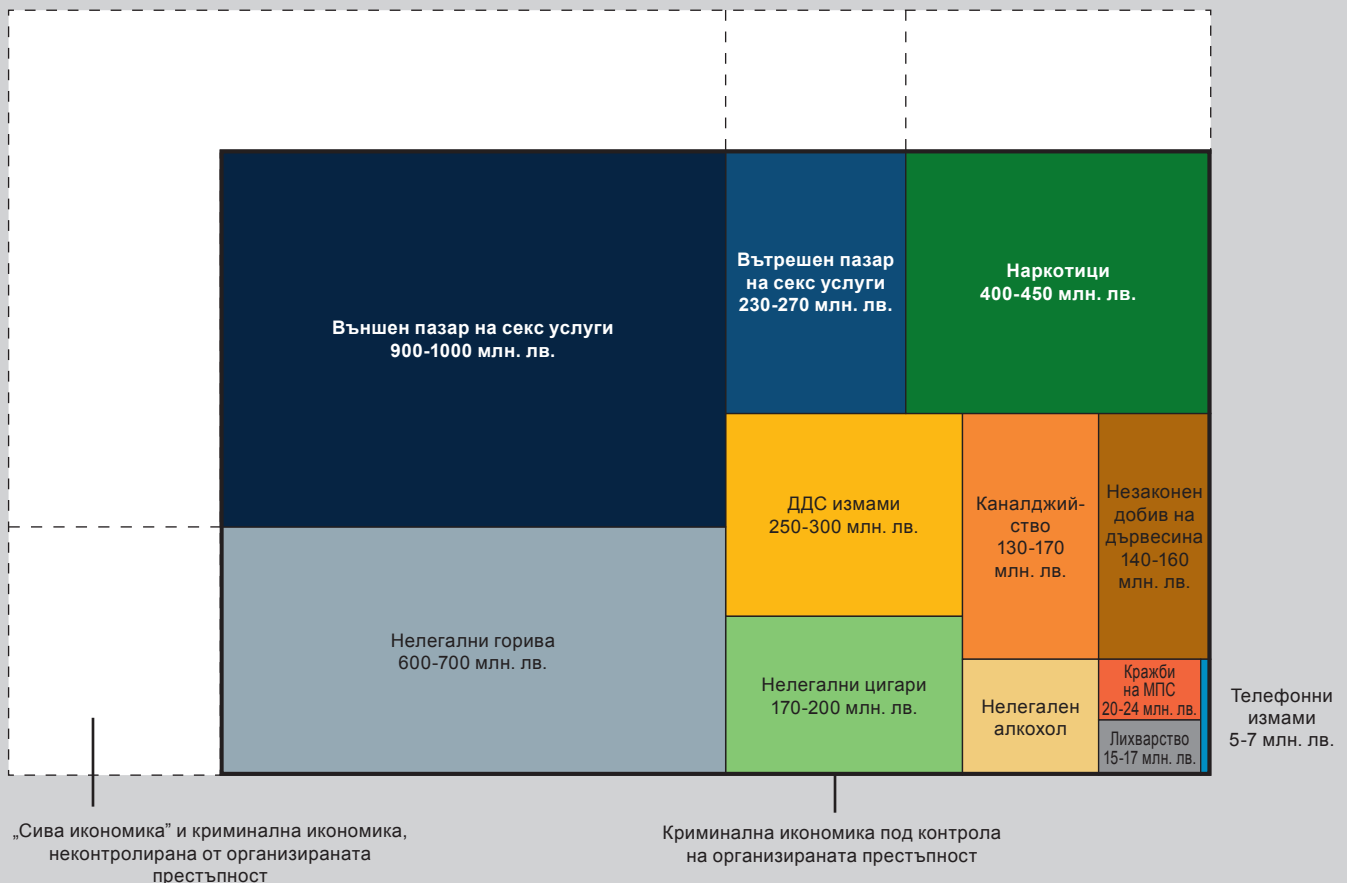

Киберпрестъпления

Телефонни измами

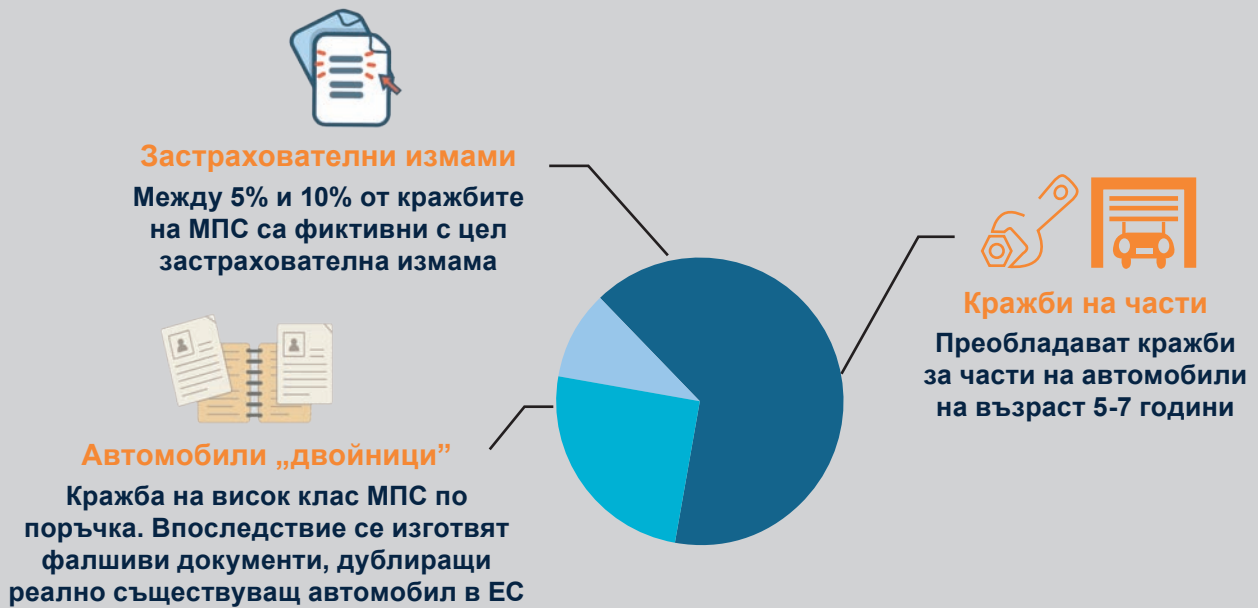
Общата оценка на криминалните пазари, свързани с тежката и организирана престъпност, показва свиване на някои основни пазари и ръст при други. Пазарът на нелегални тютюневи изделия, както и организираните ДДС измами бележат значителен спад. Същевременно се наблюдава ръст при пазарите за нелегални горива и канабис. Осезаемо е и увеличението на вътрешния пазар на сексуални услуги.

КРАЖБИ НА МПС

ТЕНДЕНЦИИ

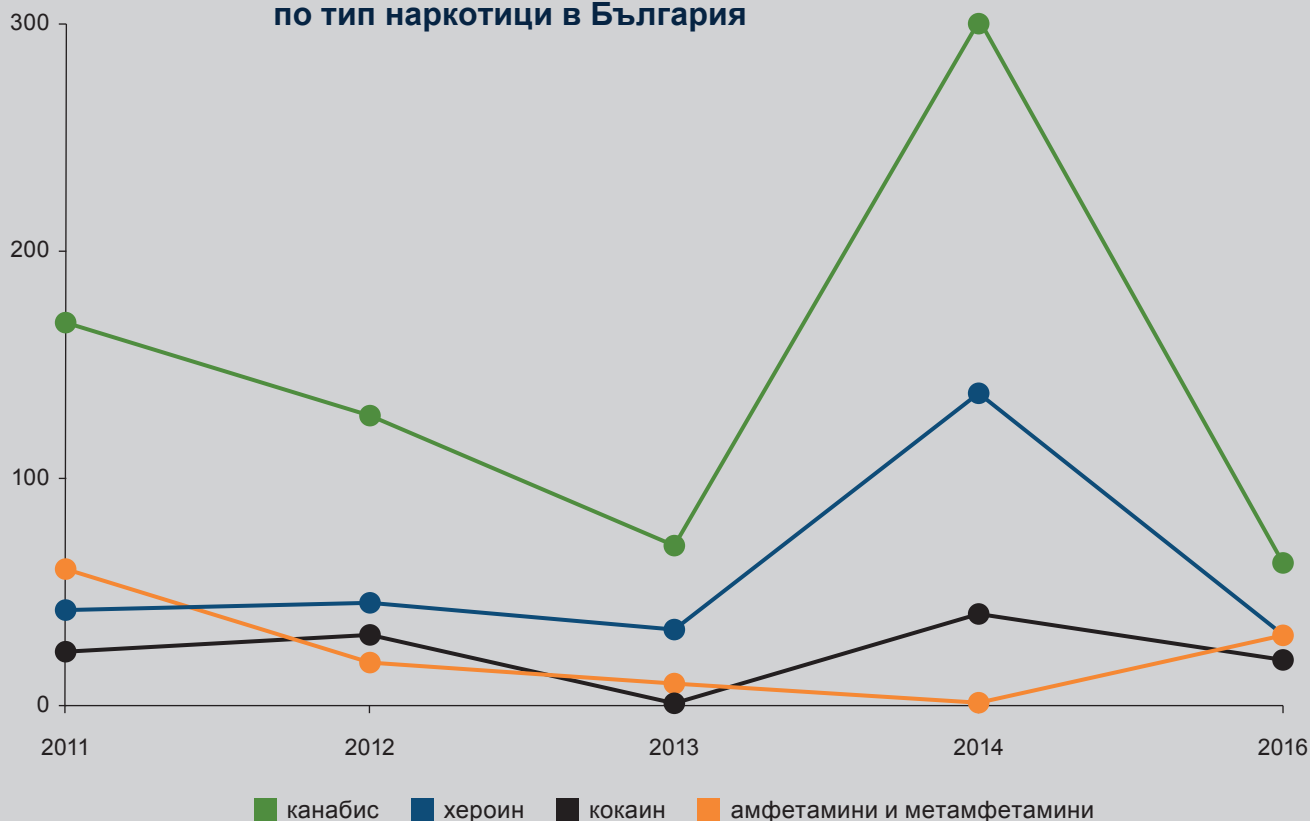

ОРГАНИЗАЦИЯ И СТРУКТУРА

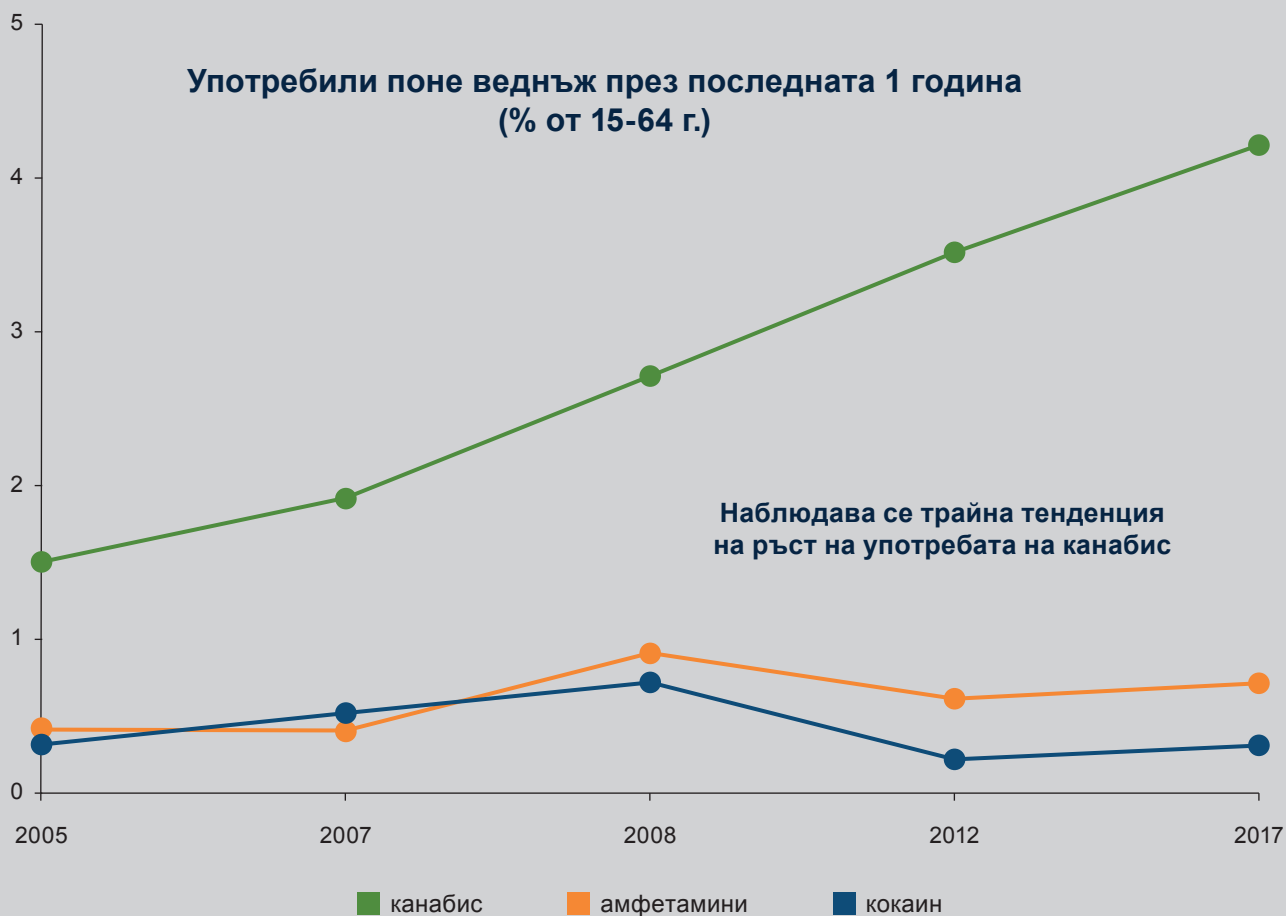

Брой случаи на конфискация по тип наркотици в България

Употребили поне веднъж през последната 1 година (% от 15-64 г.)

След отмяната на търговските санкции за Иран през 2016 г. се отчита ръст на производството на опиум в Афганистан, както и на трафика на хероин от Иран през Турция и България към Западна Европа

ТЕНДЕНЦИИ

Налице е устойчива тенденция за навлизане на пазара на нови психоактивни вещества (т.нар. „дизайнерска дрога“), получени въз основа на промени в молекулярната структура на „традиционните“ наркотици.

Засилва се ролята на интернет за свободен достъп и поръчка на прекурсори и химични съставки, както и за доставяне на наркотици.

Наблюдава се ръст в отглеждането на канабис на открито и закрито.

СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ

235

участници в

Групите обикновено се състоят от 3 до 12 участника

44

организиранни групи за трафик на наркотици оперират в периода 2015 – 2017 г. в България

В новото поколение наркоразпространяващи преобладават гъвкави структури

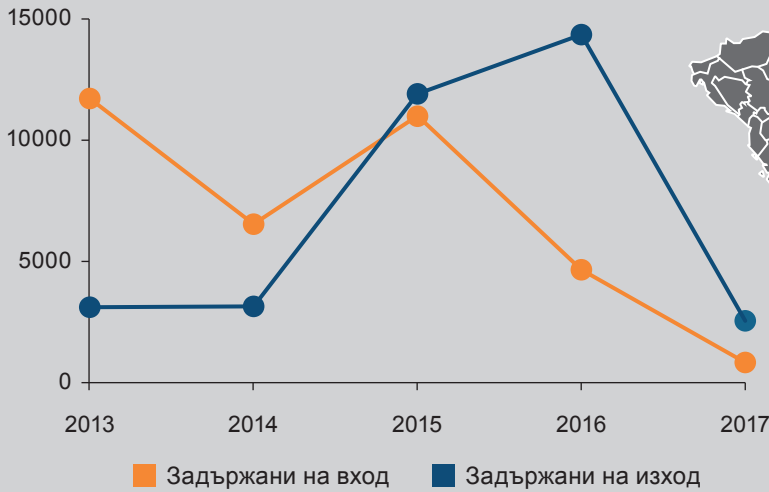

Тенденция за фрагментиран и наситен с множество малки мрежи наркопазар

КАНАЛДЖИЙСТВО (I)

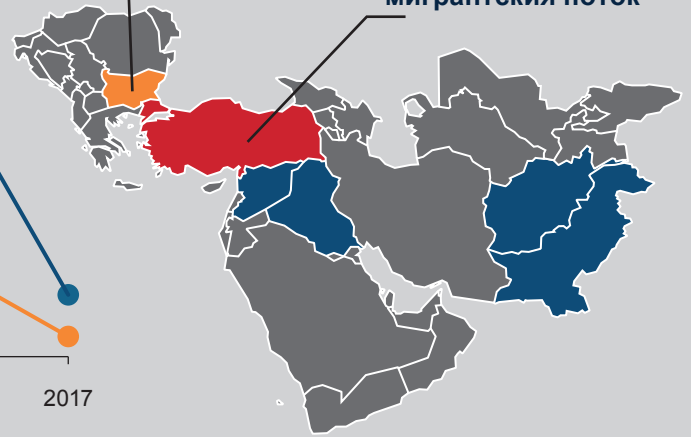

Трайна тенденция на намаляване на мигрантския натиск от пика през 2015 г.

Изграждане на преградни съоразения

Споразумение между Турция и ЕС от 2016 г. за овладяване на мигрантския поток

ТЕНДЕНЦИИ

Мулти-криминалност

Каналджийството привлича криминални предприемачи от други престъпни дейности

Корупционен натиск

Корупционните практики са често използван прием за незаконно преминаване на границата

Гъвкави и адаптивни ОПГ

Засилването на правоохранителните мерки мобилизират ОПГ да променят методи и маршрути

Българските мрежи осъществяват превеждането на мигрантите през територията на страната до Сърбия или Румъния

София е основен разпределителен център, където мигрантите се откарват след пресичане на българо-турската граница

178 448

2013 – 2017

Предполагаемият брой преминали през страната мигранти значително надвишава официално регистрираните

КАНАЛДЖИЙСТВО (II)

КООРДИНАТОРИ

Лица от Близкия изток или Северна Африка с българско гражданство или постоянно пребиваващи в България, както и чужденци с хуманитарен статут.

Уреждат основните параметри на превеждането чрез комуникация с други членове на координаторската мрежа, както и с местните каналджийски мрежи в съответните държави.

В България координаторите най-често са иракски, сирийски и афганистански граждани, които уреждат превеждането предимно на свои сънародници. Според експерти съществува и отделен кюрдски канал.

Обикновено са български граждани. Обезпечават преминаването на мигрантите през територията на страната (по-рядко до дестинация), като за целта осигуряват изпълнители, които се занимават с различните дейности по превеждането.

ОРГАНИЗАТОРИ

ИЗПЪЛНИТЕЛИ

Водачи, превозвачи, лица, осигуряващи настаняване, шофьори на пилотни коли.

Степента, до която изпълнителите са постоянна част от мрежата, варира.

Независима, неформална система за преводи на парични средства, популярна в Близкия Изток и Африка.

Чужди граждани или лица с български паспорти, но от чуждестранен произход.

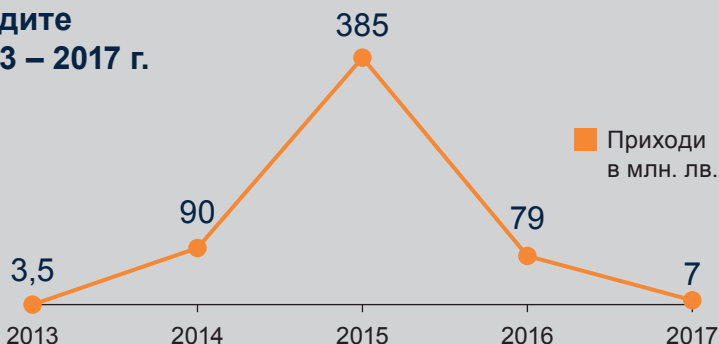
Осигуряват разплащането, като мигрантите депозират цялата сума за превеждането още в страната си на произход или в Турция.

Транзакциите се извършват на базата на кодове и/или кодирани съобщения.

ХАВАЛДАРИ

Осреднени стойности на приходите от каналджийството в България 2013 – 2017 г.

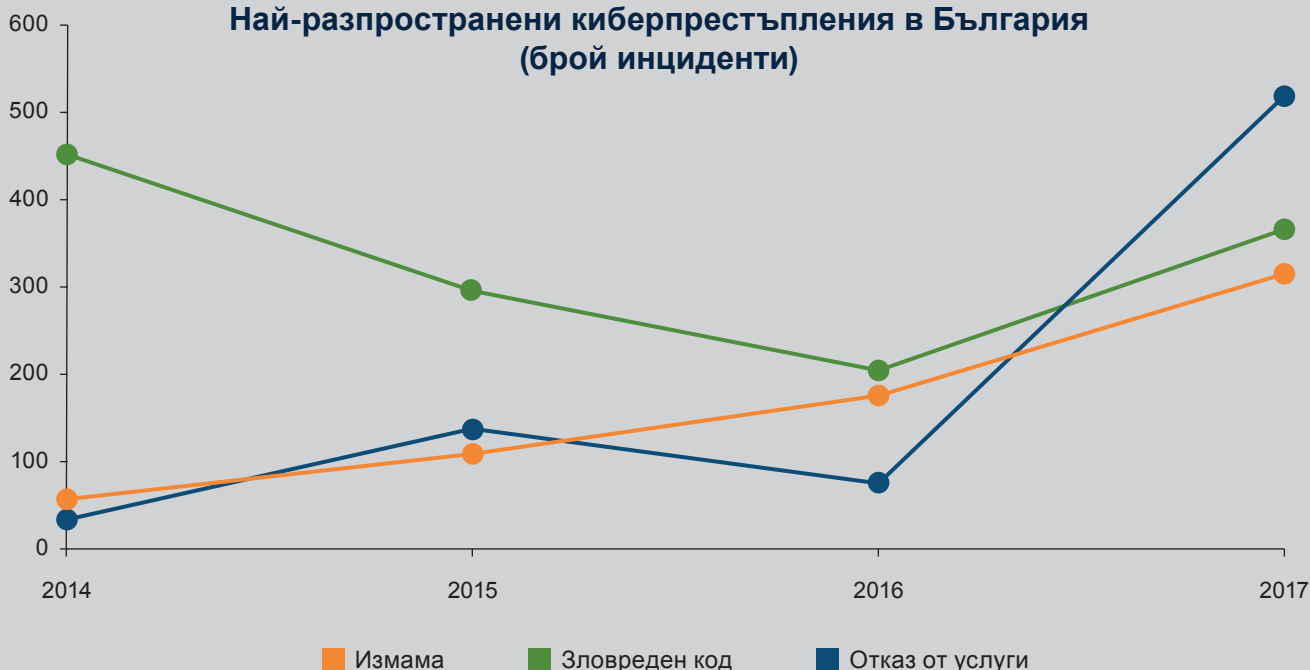

Каналджийството ще се задържи като сравнително ограничен незаконен пазар, особено в сравнение с нивата, наблюдавани през 2014 – 2016 г.

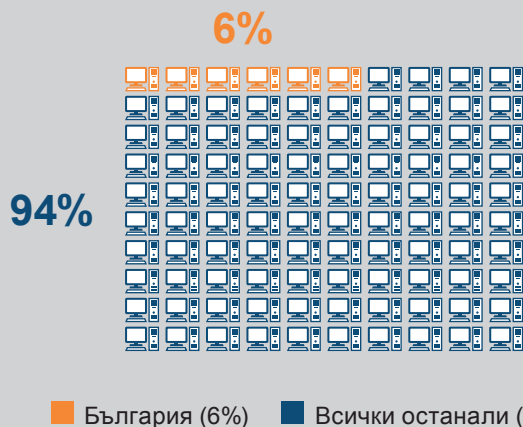

Сериозните приходи, реализирани от тази дейност по време на мигрантската криза, налагат тяхното изпиране или потенциално финансиране на друга незаконна дейност.

Най-разпространени киберпрестъпления в България (брой инциденти)

Българската ИКТ инфраструктура все по-често се използва за извършване на глобални кибератаки

6% от всички C&C сървъри през последното тримесечие на 2016 г. оперират от България

Command & Control (C&C) сървъри се използват за създаване и управление на бот мрежи.

Фишинг атаките са ключов елемент при киберпрестъпленията с цел финансова облага

Силно изразена тенденция на увеличаване на фишинг атаките, произлизащи от български IP адреси

Най-чести мишени на киберпрестъпленията:

банки и финансови институции

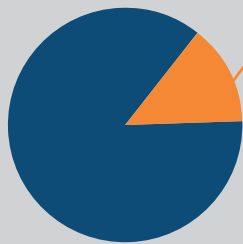
големи интернет търговци

платформи за търговия и обмен на криптовалути

автоматизирани системи за управление и контрол

15 700

компютри в България са атакувани със зловреден криптиращ код през 2017 г.

Зачестяват измамите „Компрометиран бизнес имейл“, в които чрез заблуждение и социален инженеринг жертвите превеждат суми на киберпрестъпниците

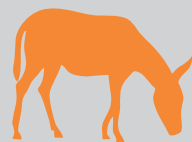
МЕЖДУНАРОДНИ МРЕЖИ

Преобладават международни мрежи, в много случаи доминирани от украински, руски, нигерийски и северно-африкански групи.

СКРИТИ КОМУНИКАЦИОННИ КАНАЛИ

Участниците комуникират посредством специализирани форуми, криптиращи и анонимизиращи приложения.

МРЕЖИ ОТ МУЛЕТА

Поради широкото навлизане на интернет банкирането мулета се използват все по-рядко за теглене и прехвърляне на суми, получени в резултат на кибер измама.

МЕСТНО УЧАСТИЕ

Българско съдействие може да се набави чрез специализирани форуми, например за превод на фишинг страница или на съобщение за криптиращ код.

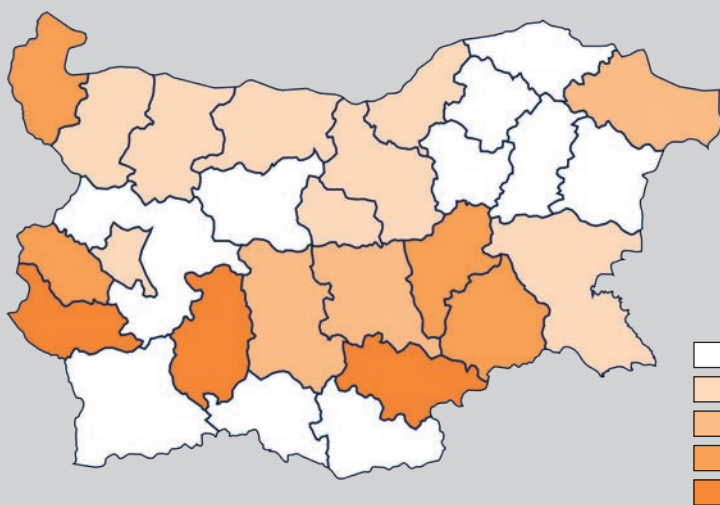
НЕЛЕГАЛЕН ПАЗАР НА ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ (I)

Развитие на нелегалния пазар на тютюневи изделия (млн. лв.)

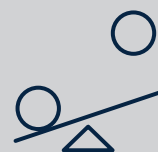

ТЕНДЕНЦИИ

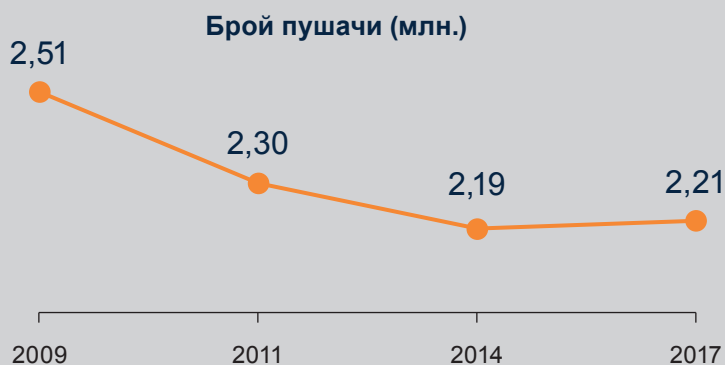

Дял на количествата нелегални цигари през 2017 г.

Кюстендилска, Хасковска, Пазарджишка област се открояват със значително по-голям дял на нелегални цигари

Тенденции в тютюнопушенето

3% спад на пушачите спрямо останалото население

Демографският срив допринася за свиването на пазара

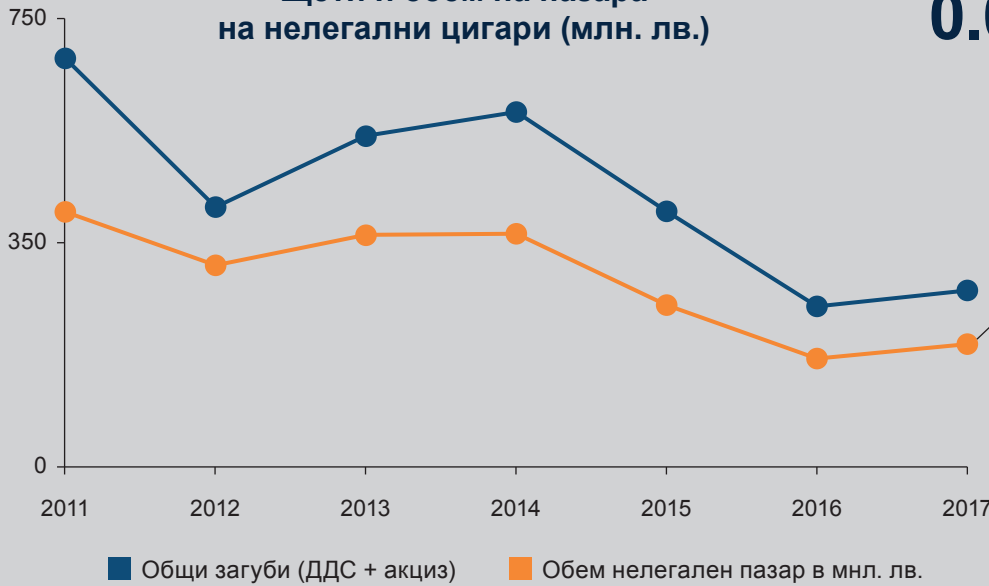
НЕЛЕГАЛЕН ПАЗАР НА ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ (II)

Модел: „Каскада от резервоари”

Щети и обем на пазара на нелегални цигари (млн. лв.)

0.05% от БВП

**180-200
МЛН. ЛВ.**

Развитието на иновативните електронни уреди за доставяне на никотин би могло да допринесе за намаляване размера на нелегалния пазар на тютюневи изделия.

Нови регулаторни изисквания, като Track & Trace системата, имат потенциала допълнително да затруднят разпространението на нелегални цигари, при условие, че има политическа воля за нейното ефективно въвеждане.

Запазване на прилагания към момента силен контрол спрямо производителите в България от страна на институциите, като същевременно се разшири капацитета за ефективен контрол по граничните контролно-пропускателни пунктове.

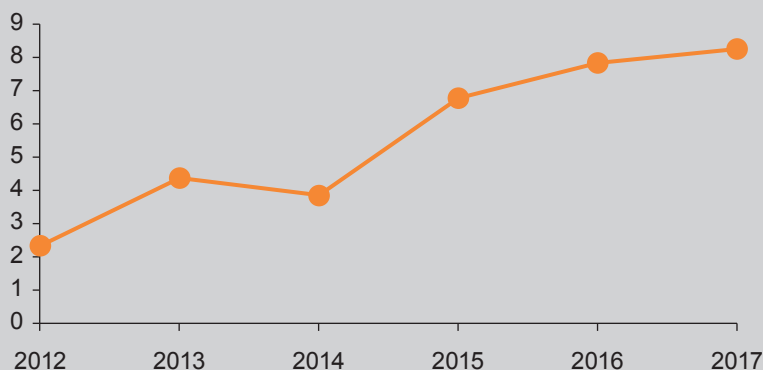
ТЕЛЕФОННИ ИЗМАМИ

ТЕНДЕНЦИИ

Всеки 4-ти българин е бил обект на опит за телефонна измама през последните 5 години

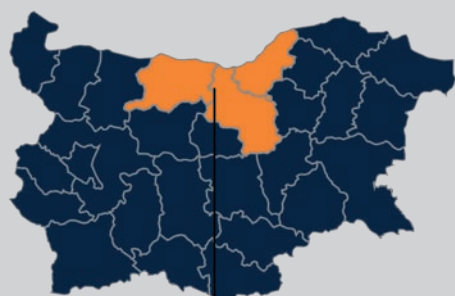

Приходи от телефонни измами 2012 – 2017 г. (млн. лв.)

Наблюдава се стабилен ръст на обема на щетите от телефонни измами от 2012 г.

(Данните за последното тримесечие на 2017 г. са изчислени на база прогноза)

СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ

Голяма част от организаторите на измамите са базирани в областите Русе, Плевен и Велико Търново

около
200

въртачи работят в България, като извършват прозвънявания и от съседни държави

ЩЕТИ

33

милиона лева, по данни на МВР, е оценката за щетите от телефонните измами за периода 2012 – 2017 г.

ПРЕПОРЪКИ

Сътрудничество с мобилните оператори за внедряване на рискови профили на прозвънявания

Фокусиране на разследванията върху цялата организирана престъпна група, а не само върху мулета

Таргетирани кампании за повишаване нивото на информираност и превенция

РЕКЕТ И ЛИХВАРСТВО

Приблизително

22 000

семейства са взимали кредит от лихвари

Всеки 3-ти българин е с просрочени задължения към 2017 г.

ТЕНДЕНЦИИ

Намаляване на случаите на физическо насилие от лихвари

Организираны мрежи за изнудване от държавни/общински служители (например в хотелиерство, ресторантьорство и търговия на дребно)

Такса „спокойствие“

Такса „разрешително“

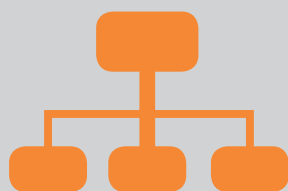

Прилагане на агресивни похвати при събиране на вземания, като психологически тормоз, заплахи и изнудване

Използване на легални фирми за прикриване на лихварска дейност

ОРГАНИЗАЦИЯ И СТРУКТУРА

Структурата на класическите лихварски ОПГ е йерархична

Дясна ръка

Лидер на ОПГ

„Кредитни инспектори“

Отряд за събиране на вземания

Класическите лихварски структури претърпяват промени с навлизане на фирмите за бързи кредити

ТРАФИК НА ХОРА И ПАЗАР НА СЕКС УСЛУГИ

ТЕНДЕНЦИИ

2,9%

2013

Ръст на ползвалите секс услуги на вътрешния пазар

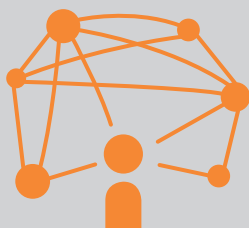

6,9%

2017

СТРУКТУРИ И ОРГАНИЗАЦИЯ

Преобладават хоризонтални и гъвкави мрежи за рекрутиране и трафик

Засилено използване на интернет базирани технологии при рекрутиране, рекламиране и контрол

Устойчива тенденция за избягване на насилствени методи при трафик и проституция

йерархични структури

гъвкави мрежи

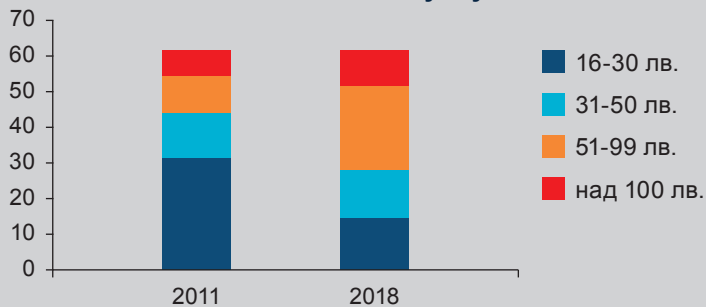
семеини мрежи

независими трафиканти/ секс работнички

ОБЕМ НА ПАЗАРА

Ръст на цените на секс услуги

Ръст в разполагаемия доход

Увеличава се потреблението в средния и висок сегмент

Улеснен достъп до секс услуги чрез интернет

ПРЕПОРЪКИ

Прилагане на принципа на следене на паричните потоци при разследванията за трафик

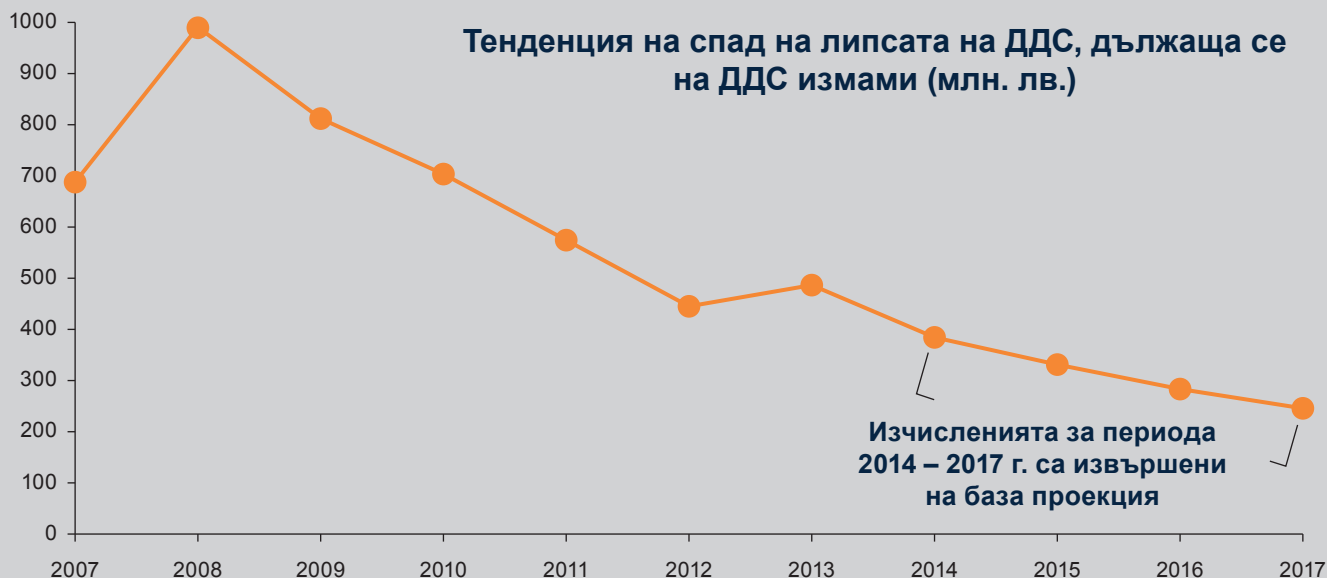

Подобряване на механизмите за координация между криминалните и финансовите разследвания в рамките на прокуратурата

ОРГАНИЗИРАНИ ДДС ИЗМАМИ

ТЕНДЕНЦИИ

Намаляват лицата „липсващи търговци“

Тенденция на спад при лицата „потребители“ на ДДС измами

Най-рискови сектори

- Строителство
- Търговия с горива
- Търговия с хранителни стоки (месо, захар, мляко)

СХЕМИ

ДДС измами тип „липсващ търговец“

ЕС

60-70% от измамите с „липсващ търговец“ включват вътрешно-общностни доставки

Регистриране на фирми „липсващ търговец“ на социално слаби или маргинализирани лица

Верижни покупко-продажби през фирми на „липсващи търговци“

Неправомерно реализиране на ДДС облага

Митническо-данъчни измами

42

Внос на стоки на занижени цени и продажба на реални цени без да се плаща ДДС

Злоупотреба с Митническа процедура 42, при която стоката се декларира за друга страна членка, но се реализира в България без внасяне на дължимия ДДС

НЕЛЕГАЛНА ТЪРГОВИЯ С ГОРИВА

СХЕМИ

Внос на тежко гориво

1000 л.

Тежко гориво

Малки рафинерии

Тежкото гориво се преработва в дизел

800 л.

Дизелово гориво

Продават полученото гориво без акциз и ДДС

Малки и/или ведомствени бензиностанции

Строителни, транспортни фирми и селскостопански производители

Малки рафинерии/
химически производства

Внос на битум с добавен газьол от съседни държави

Горивото се извлича от битума

Малки и/или ведомствени бензиностанции

Строителни, транспортни фирми и селскостопански производители

Възстановен акциз и ДДС

Селскостопански производители

„зареждат“

Местни „селски мрежи“ от посредници и потребители

Мобилни „бензиностанции“

40-50 ст./л.

Продават в определени квартали и населени места на редовни клиенти.

ПУБЛИКАЦИИ НА ЦЕНТЪРА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА

Антикорупция: прилагане и оценка на антикорупционни мерки и политики (МАКПИ), С., 2017.
ISBN: 978-954-477-312-0

Трансгранична организирана престъпност: България и Норвегия в контекста на миграционната криза, С., 2017.
ISBN: 978-954-477-318-2

Мониторинг на рисковете от радикализация, С., 2017.
ISBN: 978-954-477-300-7

Ситуационна оценка на тенденциите в екстремизма, С., 2017.
ISBN: 978-954-477-296-3

Корупцията в частния сектор в България, С., 2017.
ISBN: 978-954-477-329-8

Изнудването и рекета в ЕС: фактори за уязвимост, С., 2016.

Завладяване на държавата: противодействие на административната и политическата корупция, С., 2016.
ISBN: 978-954-477-277-2

Мониторинг на антикорупцията в Европа, С., 2015.
ISBN: 978-954-477-241-3

CSD Policy Brief No. 56: Динамика на конвенционалната престъпност 2014 – 2015 г., С., 2015.

CSD Policy Brief No 50: Финансирането на организираната престъпност: институционални мерки за противодействие, С., 2015.

CSD Policy Brief No. 48: Антикорупционни мерки в правоохранителните институции, С., 2015.

Financing of organised crime (на английски), С., 2015.
ISBN: 978-954-477-234-5

Заплахите за финансовите интереси на Европейския съюз: оценка на риска от злоупотреби при обществените поръчки използването на европейските фондове, С., 2013.
ISBN: 978-954-477-212-3

Оценка на заплахите от тежката и организираната престъпност 2010 – 2011, С., 2012.
ISBN 978-954-477-186-7

Организираната престъпност в България: пазари и тенденции, С., 2007.
ISBN: 978-954-477-151-5

